

SVI SU POZVANI

Ljiljana Matković

Poslije II vatikanskog koncila sve se češće umjesto riječi Crkva čuje izraz Božji narod. Već sama riječ *narod* znači neko zajedništvo, a kad uz nju stoji još pridjev Božji, onda osjećamo da to zajedništvo poprima nadnaravnu dimenziju. Tu čak više ne mogu postojati uobičajene granice koje dijele narode jer Božji narod nije običan narod. On nema granica i upravo zato što ih nema on i ne može biti neka datost, nešto određeno i jednom zauvijek ostvareno. On može biti ostvaren samo onda ako se neprestano ostvaruje. Ako se ti putovi ostvarenja neprestano ne traže i ne pronalaze, izraz Božji narod postaje prazna fraza. Pa kako da se ostvaruje to zajedništvo koje se zove Božjim? U svijetu ima mnogo zajednica. Ljudi se skupljaju da bi zajedno raspravljali o problemima koji ih zaokupljaju, da bi zajedno nešto planirali, da bi se zabavljali, da bi zajedno nešto učinili itd. Uvijek je tu neki motiv okupljanja. I Božji narod ima svoju motivaciju, a to je, kratko rečeno, ostvarivanje kršćanstva. Ono bi bez Božjeg naroda bilo samo nešto potencijalno što u stvarnosti još nije našlo svoju aktualizaciju. Radosna je vijest objavljena zato da se prenosi od čovjeka na čovjeka, a ne zato da je pojedinci zadrže samo za sebe. Bog Abrahamov i Isus Krist, kao što znamo, čine savez s narodom i iz toga jasno proizlazi da se kršćanstvo definira upravo zajedništvom. No čovjek u svojem životu prema svojim ljudskim mogućnostima može susresti u krajnjoj liniji samo ograničen broj ljudi. Ne treba zaboraviti da Božji narod sačinjavaju pojedinci, da ga oni po svojim susretima ostaruju i da se po njima dobiva neka predodžba o toj nadnaravnoj zajednici.

Za postkoncilsku Crkvu prvorazredno je važno upravo ostvarivanje zajedništva. Prave i životne zajednice teško se ostvaruju nekakvim dekretima, a to pogotovu vrijedi za kršćanske zajednice. One nastaju iznutra, a ne izvana, one izviru poput gorske vode, spontano, bez obzira na teren, njihove tokove ne određuju nikakve umjetne brane. Tamo gdje se ne osjeća potreba za izmjenjivanjem misli, za međusobnim obogaćivanjem, s pravom se možemo pitati radi li se uopće o kršćanskim sredinama. Pojedinci, kakva god bila njihova vjera, izgubit će se izvan zajednice. Istina je da se svakome pruža prilika individualnog apostolata, da čovjek može postati svetac ne čitajući vjersku štampu i knjige, ne susrećući mnogo druge ljude. No to nipošto ne može biti model kršćanskog života. Upravo je kršćanska zajednica pozvana na to da stvara klimu i atmosferu za razvitak pojedinih ličnosti. Vjeri se najčešće imputira uloga utjehe i oslonca, a ona je u prvom redu pokretačka snaga, dinamizam zahvaćanja svega oko sebe. Oganj će se ugasiti ako nema što zahvatiti. Ne bi se smjelo događati da postoje marginalni kršćani, kršćani koji su na rubu crkvenih zbivanja, koji samo iz prikrajka promatraju koncilsku obnovu. To je velik gubitak za čitavu zajednicu, za čitav Božji narod. Jasno je da svi ne mogu na jednak način sudjelovati u suvremenim događajima Crkve. Neki su već samom prirodom posla koji rade neposrednije vezani uz neku kršćansku djelatnost. No upravo oni poslovi koji ne izgledaju neposredno vezani uz kršćanstvo, koji bi se isto tako mogli vezati i uz nešto drugo, upravo su takvi poslovi polje rada većine kršćana. I u takvim poslovima svaki kršćanin mora biti svjestan svoje povijesne uloge u ovom trenutku. Ne može doduše svatko spriječiti neki genocid u Africi, ali se svatko može okrenuti oko sebe. Božji se grad svagdje gradi. Ni jedno djelo nije izgubljeno.

Kad je riječ o aktivnom apostolatu, često se u kršćanskim krugovima čuje primjedba: »Nemamo ljudi«. Bolje bi bilo reći nemamo putova da do ljudi stignemo. Jer ljudi postoje. A što je učinjeno da se do njih dođe? Čini se da je pronalazjenje ljudi prepušteno sretnim slučajnostima. Naravno, kršćanstvu nije ni na kraj pameti da novači ljude za nekakve križarske ratove. Riječ je o potrebi kršćanskog osvješćivanja. Teško je znati sva djela koja mogu proizaći od svjesnih kršćana. Svaki je kršćanin, bio on muškarac ili žena, dijete ili starac, potreban Božjem narodu ne kao objekt neke indoktrinacije, kao sredstvo neke politike, nego kao subjekt, kao apostol, kao znak jedne stvarnosti. Kršćan-

stvo ne može spavati na lovorikama. Afirmirajući svoje vrijednosti, svijet svaki dan sve više izaziva kršćanstvo. Dok s jedne strane neke kršćane zahvaća frenetički dinamizam rada i istraživanja, dotle golema većina zapada u apatiju malograđanskog potrošačkog života. Neki su čak i zadovoljni takvim stanjem i smeta im ako ih netko uznemirava. Povlače se među svoja četiri zida, misle na svoj standard i ni po čemu se ne razlikuju od drugih. Sve to najbolje pokazuje da treba tražiti autentične kršćanske oblike života. Pokušajmo analizirati, kao prvo, upravo ponašanje kršćana, svoja vlastita ponašanja. Nije li to često puta klikaško, ili pak suviše privatizirano, elitno ponašanje koje se ni po čemu ne razlikuje od ponašanja onih koji se ne pozivaju na Krista? Postoji u tom ponašanju često prilična doza ustrašenosti, kompleksa i diplomacije. Iza lijepe fasade zasluga i dobrih djela ponekad se krije unutarnja hladnoća, egoizam, nesnošljivost i oholost. Zadržavanje na tim patološkim pojavama koliko god je neugodno vrlo je potrebno ako se želi krenuti naprijed. Preko toga se ne može olako prelaziti. Tu bi kršćanska blagost bila na sasvim krivom mjestu. Apostolat nije nikada bio lagan. Koliko god ga ljudi institucionalizirali, on nikada neće moći postati obična funkcija, jer zahtijeva daleko više od ruku i mozga.

Mnogi postavljaju sebi pitanje: što da učinim, kako da se uključim u djelovanje, zar neću ispasti kao neki samozvanac kojem nitko nije dao mandat? Pa zar krštenjem nismo svi dobili mandate, zar nismo svi jednako pozvani? Zašto se tako često zaboravlja upravo to da su svi pozvani. Postoji kao nekakva duhovna diskriminacija prema nekim kategorijama ljudi: starci, na primjer, kao da su opisani, kao da nisu kadri aktivno sudjelovati u crkvenoj obnovi; udate žene i majke gotovo da nitko ništa i ne pita što o svemu tome danas misle; zaslužnim predratnim laicima, koji nisu imali koncilskih smjernica koje mi danas imamo, zabranjeno je da se aktiviraju. Zar su oni fosili koji ne mogu koncilski misliti? Zar se koncilaska obnova može ograničiti samo na mlade intelektualce i studente? Zar se ona uopće može na bilo što ograničiti? Zar obiteljske dužnosti mogu postati zapreka za angažman? Trebalo bi biti upravo obrnuto. Svaki bi status, svaka bi životna dob morala biti novi stimulus za akciju. Kršćanstvo je upravo u tom pluralizmu osoba, u toj raznolikosti statusa i funkcija. Upravo poštivanje raznolikosti daje pravu jednakost.

Neki se povlače u sebe jer se ne osjećaju dovoljno »intelektualno« jaki da bi nešto rekli. Boje se da ih ne presiječe trijumfalizam, koji na žalost nije rijetka pojava. Čovjek u biti želi sudjelovati, želi voditi dijalog. Nitko danas nema strpljenja dugo slušati. Svatko želi i nešto reći. Svatko i ima nešto reći. Ako su zajednice svedene na monologe pojedinaca, onda to nisu zajednice. Bez ravnopravne participacije svakog člana zajednica gubi svoju srž i svoj smisao. Da bi se participacija mogla ostvariti potrebno je u prvom redu formiranje i formiranje. To su ujedno i uvjeti smišljenoga djelotvornog laičkog apostolata. Bez permanentne edukacije, koja se danas naglašava na svim područjima, čovjek se lako može naći na periferiji zbivanja. A to vrijedi i za kršćanina u ovo postkoncilsko vrijeme.

Nije pretjerano reći da upravo u laicima velikim dijelom ovisi sudbina Crkve. Naše su inicijative danas vrlo važne. Bez njih će se teško zaustaviti dekristijanizacija svijeta. No u našem radu možda suviše mislimo hoćemo li uspjeti, što će se o tome govoriti, hoćemo li naići na podršku klera, pa nas sve to dobrim dijelom navodi na to da ništa i ne počinjemo. Željeli bismo sve odmah završeno, sigurno i određeno i zato se ni u što ne upuštamo. Ako ne možemo zapaliti veliku svijeću radije smo u mraku nego da zapalimo onu koju držimo u ruci. Strah od neuspjeha i nerazumijevanja vodi u uspavanje i indiferentnost. A što se oko nas događa? Vrlo dobro znamo što se sve nameće kao nova vrijednost. Komercijalizirani svijet vrednota ima svoje razrađene filozofije, svoja opravdanja! Kako kao kršćanin, kao laik u svemu tome valja naviještati Krista? Kako u svemu tome valja stvarati kršćansku klimu? Nemojmo se zavaravati mišljenjem da će sve biti dobro bez obzira na kvalitet našega sudjelovanja. U vrijeme ovakvih previranja marginalni su kršćani luksus koji kršćanstvo sebi ne može dozvoliti. Ako nema te centripetalne sile koja će i njih privući u središte, onda nema ni te sile koja će moderne, paganizirane ljude uvjeriti u smisao kršćanske poruke.